

Nematerijalna imovina i goodwill stečeni u poslovnom spajanju

mr. sc. **Stjepan Kolačević**, dipl. oec., mr.sc. **Baldo Hreljac**, dipl. oec.

1. Uvod

Jedno poslovanje može steći nematerijalnu imovinu ili skupinu imovine koja uključuje nematerijalnu imovinu od drugog poslovanja. Riječ je o poslovnoj transakciji koja ne označava i poslovno spajanje. O poslovnom spajanju može se govoriti samo ako jedno poslovanje stekne kontrolu nad drugim poslovanjem, a ključni računovodstveni problem postaje kako obračunati nematerijalnu imovinu i *goodwill* stečeni u poslovnom spajanju.

2. Određivanje poslovnog spajanja

Je li je neka transakcija ili neki događaj poslovno spajanje ovisi o tome da li stečena imovina i preuzete obveze sačinjavaju poslovanje, odnosno, poslovnu djelatnost. Ako stečena imovina nije poslovna djelatnost onda se radi o stjecanju imovine. U tom slučaju stjecatelj je dužan odrediti i priznati utvrdivu pojedinačnu imovinu, uključujući i nematerijalnu imovinu i preuzete obveze.

MSFI 3 Poslovna spajanja definira poslovanje kao integrirani skup aktivnosti i imovine provodeći i upravljajući u svrhu osiguranja povrata izravno ulagačima ili drugim vlasnicima, članovima ili sudionicima u obliku dividendi, nižih troškova ili drugih ekonomskih koristi. Poslovno spajanje u tom kontekstu je transakcija ili neki drugi događaj kojim stjecatelj stječe kontrolu nad jednim poslovanjem ili više njih. Utvrdiva nematerijalna imovina stečena poslovnim spajanjem se priznaje odvojeno od *goodwill*. Nematerijalna imovina je utvrdiva ako ispunjava kriterij odvojivosti ili kriterij ugovorno-pravne osnove, tj. kada proizlazi iz ugovornih ili drugih zakonskih prava, bez obzira jesu li ta prava prenosiva ili odvojiva od subjekta ili drugih prava i obveza.¹ Kriterij odvojivosti znači da je stečeno nematerijalno sredstvo moguće izdvojiti ili odvojiti od stečenika, te prodati, prenijeti, licencirati, iznajmiti ili razmijeniti, pojedinačno ili zajedno s povezanom ugovorom, utvrdivim sredstvom ili utvrdivom imovinom.² Ako nematerijalno sredstvo nije pojedinačno odvojivo od stečenika (spojenog subjekta), može ispunjavati kriterij odvojivosti ako je odvojivo zajedno s povezanom ugovorom, utvrdivim sredstvom ili utvrdivom

obvezom.³ U takvim slučajevima stjecatelj priznaje nematerijalnu imovinu odvojeno od *goodwill*, ali zajedno s povezanom stavkom.⁴

U skladu s MRS-om 38 Nematerijalna imovina i MSFI-em 3 stjecatelj na datum stjecanja priznaje nematerijalno sredstvo stečenika odvojeno od *goodwill*, neovisno o tome da li je stečenik to sredstvo priznao prije poslovnog spajanja. To znači da stjecatelj priznaje stečenikov projekt istraživanja i razvoja u tijeku kao sredstvo zasebno od *goodwill* ako taj projekt zadovoljava definiciju nematerijalnog sredstva tj. kada udovoljava definiciji imovine i kada je utvrdivo, tj. odvojeno ili proizlazi iz ugovornih i drugih prava.⁵

Goodwill kao dugotrajna nematerijalna imovina koja predstavlja buduće ekonomske koristi može nastati jedino iz poslovnog spajanja i proizlazi iz resursa unutar poslovanja koji mogu generirati koristi za poslovanje poput: tržišnog položaja poduzeća, reputacije, stručnosti menadžmenta i zaposlenih, strateške lokacije, lojalnosti kupaca, općeg *know-how*-a i sl. Drugim riječima, *goodwill* koji proizlazi iz stjecanja često se u velikoj mjeri sastoji od sinergije i ekonomije razmjera koji se očekuju od spajanja stjecatelja i stečenika. Kada jedno poslovanje stekne kontrolu nad drugim poslovanjem u poslovnom spajanju stječe i ove koristi. Kroz nabavnu cijenu koju kupac nekog poduzeća plaća jedan dio se, stoga, odnosi na *goodwill*. Ili, bolje rečeno, razlika između nabavne cijene i fer vrijednosti neto imovine stečenika predstavlja iznos koji se odnosi na *goodwill*.⁶ *Goodwill*, pak, stvoren unutar subjekta ne priznaje se kao imovina s obzirom da se ne radi o utvrdivom resursu pod nadzorom subjekta koji se može pouzdano izmjeriti po trošku nabave. Naime, razlike između fer vrijednosti subjekta i knjigovodstvene vrijednosti njegove utvrdive neto imovine mogu se odnositi na razne čimbenike koji utječu na vrijednost subjekta, ali takve razlike ne predstavljaju trošak nabave nematerijalne imovine koju kontrolira subjekt.⁷

3. Primjena metode stjecanja

Sva poslovna spajanja unutar djelokruga MSFI 3 obračunavaju se metodom stjecanja (*acquisition method*).

3 MSFI 3, B34

4 MRS 38.t. 36

5 MRS 38, t. 34

6 Maynard, J.: Financial accounting, reporting@analysis, Oxford University Press, OXFORD, 2017. str.489

7 MRS 38, t. 49, 50

1 MRS 38, t. 12

2 MSFI 3, B33

Da bi se primijenila metoda stjecanja potrebni su slijedeći koraci:⁸

- određivanje stjecatelja;
- određivanje datuma stjecanja;
- priznavanje i mjerenje utvrđive stečene imovine, preuzetih obveza i nekontrolirajućeg interesa u stečeniku; te
- priznavanje i mjerenje *goodwill* ili dobiti ostvarene povoljnom kupnjom (tzv. negativnim *goodwillom*)

Za određivanje stjecatelja, dakle, subjekta koji stječe kontrolu nad nekim drugim subjektom, tj. stečenikom obvezno se koriste upute iz MSFI-ja 10 Konsolidirani financijski izvještaji.⁹ Prema tom računovodstvenom standardu, ulagač kontrolira neki subjekt ako i samo ako ima moć raspolaganja tim subjektom tj. kad ima postojeća prava koja mu omogućuju vođenje relevantnih poslova, (tj. poslova koji bitno utječu na prinos samoga subjekta), kad ima pravo na prinos koji može varirati zavisno od uspješnosti poslovanja stečenika, te kad može promijeniti svoju moć raspolaganja na način da utječe na svoj prinos. Ulagač prema MSFI-u 10, osim nekih izuzetaka, ima moć raspolaganja subjektom ako ima više od polovice glasačkih prava.¹⁰

Kod poslovnog spajanja koje se realizira prvenstveno prijenosom novca ili druge imovine, odnosno stvaranjem obveza stjecatelj je obično onaj subjekt koji prenosi novac ili drugu imovinu, odnosno, stvara obveze. Kod poslovnog spajanja, pak, koje se prvenstveno realizira razmjenom vlasničkih udjela stjecatelj je onaj subjekt koji izdaje vlasničke udjele, s tim da je u nekim slučajevima moguće i tzv. obrnuto stjecanje kada je subjekt koji izdaje vlasničke udjele stečenik.

Naknada za stjecanje predstavlja trošak poslovnog spajanja, odnosno, trošak stjecanja neto imovine drugog društva, a izračunava se kao zbroj fer vrijednosti na datum stjecanja dane imovine, nastalih ili preuzetih obveza i vlasničkih instrumenata koje je stjecatelj izdao u zamjenu za kontrolu nad stečenikom. Primjeri mogućih oblika naknada za stjecanje su novčana naknada, ostala imovina, poslovanje ili ovisno društvo stjecatelja, nepredviđena naknada za stjecanje, redovne ili povlaštene dionice, opcije, varanti i udjeli članova u uzajamnim subjektima.¹¹

Kad se poslovno spajanje odvija u fazama vlasnički udjel koji je stjecatelj prethodno imao u stečeniku stjecatelj treba ponovno mjeriti po njegovoj fer vrijednosti na datum stjecanja, a moguću dobit ili gubitak priznati u računu dobiti i gubitka.¹²

Kontrolu nad stečenikom moguće je ponekad steći i bez prijenosa naknade za stjecanje, na koje spajanje se također primjenjuje metoda stjecanja, a radi se o slučajevima kada:¹³

- stečenik otkupljuje dovoljan broj vlastitih dionica kako bi postojeci stjecatelj stekao kontrolu;
- istječe pravo veta manjinskih vlasnika koje je prethodno stjecatelj priječilo da kontrolira stečenika u kojem je imao većinu glasačkih prava;
- stjecatelj i stečenik su suglasni sa spajanjem svojih poslovanja samo na temelju ugovora.

Nakon datuma stjecanja postoji razdoblje mjerenja koje ne smije biti dulje od godine dana od datuma stjecanja kako bi se utvrdilo da li su utjecale na mjerenje iznosa priznatih na datum stjecanja informacije dobivene nakon datuma stjecanja koje bi imale za posljedicu povećanje ili smanjenje iznosa nekog utvrdivog sredstva ili utvrdive obveze što bi se na kraju reflektiralo i na smanjenje ili povećanje *goodwill*.

Kasnije mjerenje i obračunavanje stečene imovine, preuzete ili stvorene obveze, te vlasničkih instrumenata izdanih u sklopu poslovnog spajanja vrši se u skladu s MSFI-jevima koji se primjenjuju na te stavke, ovisno o njihovoj prirodi.

Drugi korak u primjeni metode stjecanja je utvrđivanje datuma stjecanja. U pravilu je to datum na koji stjecatelj dobiva kontrolu nad stečenikom. Stjecatelj stječe kontrolu nad stečenikom na datum na koji on zakonito prenosi naknadu za stjecanje, stječe imovinu i preuzima obveze stečenika (zaključni datum).¹⁴

Treći korak je priznavanje i mjerenje stečene utvrdive materijalne i nematerijalne imovine, preuzetih obveza i eventualnih nekontrolirajućih interesa u stečeniku. Da bi se ispunili uvjeti priznavanja primjenom metode stjecanja, utvrdiva stečena imovina i utvrdive stečene obveze moraju na datum stjecanja udovoljiti definicijama imovine i obveza iz "Okvira za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja"¹⁵ Pritom utvrdiva stečena imovina i utvrdive preuzete obveze moraju biti dijelom onoga što su stjecatelj i stečenik razmijenili u transakciji poslovnog spajanja, a ne rezultat odvojenih transakcija.¹⁶ Postoji mogućnost da će stjecatelj priznati određenu imovinu i određene obveze koje ranije stečenik u svojim financijskim izvještajima nije priznavao, primjerice, *brand*, patent ili odnos s nekim klijentom koje je stečenik interno razvio. Utvrdivu stečenu imovinu i utvrdive preuzete obveze stjecatelj na datum stjecanja mora klasificirati ili označiti kako bi kasnije mogao primijeniti druge MSFI-jeve.¹⁷ Fer vrijednost neto imovine stečenog društva predstavlja razliku između fer vrijednosti imovine i fer vrijednosti obveza stečenog društva.¹⁸ Nekomontrolirajući interes je prema MSFI 3 vlasnički udjel u ovisnom društvu koji ni posredno niti neposredno ne pripada matici. Ponekad će stjecatelj biti u mogućnosti utvrditi fer vrijednost nekontrolirajućeg interesa na datum stjecanja na temelju cijena vlasničkih udjela koje kotiraju na aktivnom tržištu (tj. onih koji nisu u posjedu stjecatelja) a ako kotirana tržišna cijena nije dostupna fer vrijednost nekontrolirajućeg interesa ustanovit će se primjenom neke druge tehnike vrednovanja. U skladu s navedenim računovodstvenim standardom nekontrolirajući interes u stečeniku¹⁹ (dakle, vlasnički udio u stečeniku koji ni posredno ni neposredno ne pripada stjecatelju) se može mjeriti ili po fer vrijednosti (tržišnoj cijeni ili korištenjem metoda vrednovanja) ili po proporcionalnom udjelu u fer vrijednosti utvrdive neto imovine stečenika. Subjekt može, pritom, koristiti isti pristup mjerenju nekontrolirajućih interesa za sva poslovna spajanja, ali i kombinirati oba pristupa.²⁰

Četvrti (i zadnji) korak je priznavanje i mjerenje *goodwill* ili dobiti ostvarene povoljnom kupnjom (tzv. negativni *goodwill*).

8 MSFI 3, t. 5

9 MSFI 10

10 No, pod određenim uvjetima može imati moć raspolaganja čak i ako ima manje od većine glasačkih prava u subjektu koji je predmetom ulaganja putem:

- ugovornog sporazuma između ulagača i drugih strana s pravom glasa;
- prava koja proizlaze iz drugih ugovornih sporazuma;
- glasačkih prava ulagača;
- potencijalnih glasačkih prava;
- kombinacije navedenih prava.

11 MSFI 3, t. 37

12 MSFI 3, t. 42.

13 MSFI 3, t. 43

14 MSFI 3, t. 9

15 MSFI 3, t. 11

16 MSFI 3, t. 12

17 MSFI 3, t. 15.

18 MSFI 3, t. 18

19 Nekomontrolirajući interes (non-controlling interest) se je u prethodnoj verziji MSFI-a 3 referirao kao manjinski interes (minority interest).

20 Baker, E., Balasubramanian, T.V., Chaudhry, A., Coetsee, D., Johnstone, C., Rands, E., Unsworth, C., Van der merve, M., Varughese, S., Yeung, P.; Interpretation and Application of IFRS Standards, John Wiley&Sons, Inc., 2017., str. 343

4. Priznavanje i mjerenje goodwilla

Nakon procjene fer vrijednosti utvrdive imovine i utvrdivih preuzetih obveza stjecatelj utvrđuje *goodwill* na datum stjecanja kao razliku između fer vrijednosti prenesene naknade za stjecanje, eventualnog nekontrolirajućeg interesa u stečeniku, fer vrijednosti prethodno stečenih vlasničkih udjela (kod poslovnog spajanja u fazama) i neto iznosa na datum stjecanja utvrdive stečene imovine i utvrdivih preuzetih obveza mjerenih po fer vrijednosti. Dakle, *goodwill* se dobiva na sljedeći način:

Naknada za stjecanje
+ (plus)
Nekontrolirajući interes u stečeniku
+ (plus)
Fer vrijednost prethodno stečenih vlasničkih udjela u stečeniku (kod stjecanja u fazama)
- (minus)
Fer vrijednost neto imovine stečenika
=
<i>Goodwill</i>

Primjer 1: - Kupnja 100% udjela i pripajanje uz pozitivni goodwill

Poduzeće A, d.d. kupilo je 100% udjela poduzeća B, d.o.o. isplaćujući sa svog žiro-računa iznos od 130.000.000 kn. Ostali troškovi stjecanja koji iznose 700.000 kn isplaćeni su sa žiro-računa i knjiženi na rashode umanjujući zadržani dobitak poduzeća A. Bilance obaju poduzeća prije pripajanja prikazuje sljedeća tablica:

Tablica 1: Bilance poduzeća A, d.d. i poduzeća B, d.o.o. prije pripajanja

Pozicija	Poduzeće A	Poduzeće B
Građevinska zemljišta	210.000.000	50.000.000
Građevinski objekti	750.000.000	150.000.000
Postrojenje i oprema	390.000.000	110.000.000
Zalihe sirovina i materijala	50.000.000	60.000.000
Potraživanje od kupaca u zemlji	40.000.000	20.000.000
Žiro račun za redovno poslovanje	160.000.000	10.000.000
Ukupna aktiva	1.600.000.000	400.000.000
Temeljni kapital	260.000.000	60.000.000
Rezerve iz dobiti	440.000.000	35.000.000
Zadržana dobit	280.000.000	25.000.000
Dugoročne obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	330.000.000	190.000.000
Kratkoročne obveze	290.000.000	90.000.000
Ukupna pasiva	1.600.000.000	400.000.000

Kupnju udjela u iznosu od 130.000.000 kn poduzeće A će proknjižiti kao dugotrajnu financijsku imovinu.

Tablica 2: Evidencija kupnje udjela

Opis knjiženja	Račun	Duguje	Potražuje
1) Za kupnju udjela			
Udjeli u poduzeću B d.o.o.	0602	130.000.000	
Žiro račun za redovno poslovanje	1000		130.000.000

Ako pođemo od pretpostavke da su imovina i obveze poduzeća B, d.o.o. iskazane po fer vrijednostima proizlazi da je fer vrijednost preuzete imovine 400.000.000 kn, fer vrijednost preuzetih obveza 280.000.000 kn, odnosno, fer vrijednost neto imovine 120.000.000 kn. Potrebno je izračunati vrijednost *goodwill*a, provesti knjiženje pripajanja u poduzeću A.d.d., te te prikazati bilancu poduzeća A, d.d. prije i nakon pripajanja.

Tablica 3: Izračun goodwilla

Red. broj	Stavka	Iznos
1.	Fer vrijednost stečene imovine	400.000.000
2.	Fer vrijednost preuzetih obveza	280.800.000
3.	Fer vrijednost neto-imovine (1-2)	120.000.000
4.	Isplaćena naknada	130.000.000
5.	Fer vrijednost prethodno držanog ulaganja	0
6.	Fer vrijednost nekontrolirajućeg interesa	0
7.	Ukupna fer vrijednost (4+5+6)	130.000.000
8.	<i>Goodwill</i> (7-3)	10.000.000

Budući da je ukupna fer vrijednost dane naknade veća od fer vrijednosti neto-imovine preuzetog poduzeća proknjižen je *goodwill* u iznosu od 10.000.000 kn.

Tablica 4: Knjiženje pripajanja u poduzeću A, d.d.

Opis knjiženja	Račun	Duguje	Potražuje
1) Za preuzimanje imovine i obveza poduzeća B, d.o.o.			
Goodwill	0140	10.000.000	
Građevinska zemljišta	0201	50.000.000	
Građevinski objekti	024	150.000.000	
Postrojenje i oprema	030	110.000.000	
Zalihe sirovina i materijala	3100	60.000.000	
Potraživanje od kupaca u zemlji	120	20.000.000	
Žiro-račun za redovno poslovanje	1000	10.000.000	
Udjeli u poduzeću B, d.o.o.	0602		130.000.000
Dugoročne obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	982		190.000.000
Kratkoročne obveze	20,22,27		90.000.000

Knjiženje pripajanja poduzeća B, d.o.o. vrši se na način da se na dugovnoj strani u bilanci zbraja imovina, na potražnoj strani zbraja obveze, te se u imovini poništava prethodno knjiženo ulaganje u poduzeće B, d.o.o.

Objavite financijske izvještaje u RiPup-u

980,00 kn + PDV
Tel.: 01 49 21 737

Tablica 5: Bilanca poduzeća A, d.d. prije i nakon pripajanja

Pozicija bilance	Poduzeće A, d.d. prije pripajanja poduzeća B, d.o.o.	Knjižene pripajanja		Poduzeće A d.d. nakon pripajanja poduzeća B d.o.o.
		Duguje	Potražuje	
Goodwill	0	10.000.000		10.000.000
Građevinska zemljišta	210.000.000	50.000.000		260.000.000
Građevinski objekti	750.000.000	150.000.000		900.000.000
Postrojenje i oprema	390.000.000	110.000.000		500.000.000
Udjeli u poduzeću B, d.o.o.	130.000.000	0	130.000.000	0
Zalihe sirovina i materijala	50.000.000	60.000.000		110.000.000
Potraživanje od kupaca u zemlji	40.000.000	20.000.000		60.000.000
Žiro-račun za redovno poslovanje	29.300.000	10.000.000		39.300.000
Ukupna aktiva	1.599.300.000			1.879.300.000
Temeljni kapital	260.000.000			260.000.000
Rezerve iz dobiti	440.000.000			440.000.000
Zadržana dobit	279.300.000			279.300.000
Dugoročne obveze prema bankama i drugim financijskim institucijama	330.000.000		190.000.000	520.000.000
Kratkoročne obveze	290.000.000		90.000.000	380.000.000
Ukupna pasiva	1.599.300.000	410.000.000	410.000.000	1.879.300.000

Goodwill, kao dugotrajna nematerijalna imovina koja se ne može posebno utvrditi rezultira iz situacija kada iznos koji je stjecatelj voljan platiti za dobivanje svog kontrolirajućeg interesa prekoračuje ukupne priznate vrijednosti stečene neto imovine, mjerene prema načelima MSFI-ja 3. On je po prirodi neutvrdiva, rezidualna imovina, što znači da se ne može izravno mjeriti. Prema tome, višak na datum stjecanja, znači da stjecatelj plaća premiju za stjecanje i da se ta premija karakterizira kao *goodwill*.²¹ *Goodwill* koji proizlazi iz transakcije poslovnog spajanja, međutim, može biti i negativan i to u slučaju kada je neto iznos na datum stjecanja utvrdive stečene imovine i utvrdivih preuzetih obveza veći od zbroja prenesene naknade za stjecanje, eventualnog nekontrolirajućeg interesa i, (kod poslovnog spajanja u fazama), fer vrijednosti na datum stjecanja vlasničkog udjela koji je stjecatelj prethodno imao u stečeniku.

Metoda mjerenja nekontrolirajućih interesa svakako će utjecati na mjerenje *goodwill*. Ako se iznos nekontrolirajućih interesa mjeri po fer vrijednosti uključivati će i *goodwill* povezan s nekontrolirajućim interesom, što neće biti slučaj ako se iznos nekontrolirajućeg interesa mjeri po proporcionalnom udjelu u fer vrijednosti utvrdive neto imovine stečenika. Odavle, po MSFI-ju 3 mogućnost priznavanja *goodwill* u bilanci može biti bilo:

- po potpunom iznosu *goodwill* koji se odnosi kako na udjel koji je stjecatelj kupio, tako i na udjel koji stjecatelj nije kupio, te ostaje kao nekontrolirajući interes (metoda potpunog (bruto) *goodwill*), bilo
- po stjecateljevom udjelu *goodwill* u kupljenom dijelu stečenika (metoda proporcionalnog *goodwill*). Ova će metoda rezultirati mjerenjem *goodwill* koje je u osnovi isto kao u prethodnoj verziji MSFI-ja 3.²²

Primjer 2:

Poduzeće A stječe 80% udjela u dioničkom kapitalu tvrtke B za naknadu od 500.000.000 kn. Fer vrijednost neto imovine poduzeća A na datum stjecanja je 400.000.000 kn. Fer vrijednost nekontrolirajućih interesa (fer vrijednost udjela poduzeća B koji nije stečen od poduzeća A) je 100.000.000 kn. Treba izračunati: 1) *goodwill* po metodi proporcionalnog *goodwill*, te 2) *goodwill* metodi potpunog *goodwill*, dakle, korištenjem fer vrijednosti nekontrolirajućeg interesa.

a) Mjerenje *goodwill* po metodi proporcionalnog *goodwill*

Goodwill na proporcionalnoj osnovi se mjeri usklađivanjem naknade dane od stjecatelja s interesom koji stjecatelj stječe u neto imovini stečenika, što daje *goodwill* stečenika koje se pripisuje stjecatelju:

Stjecateljev trošak ulaganja po fer vrijednosti danog ulaganja 500.000.000
 (-) stjecateljev udjel u fer vrijednosti stečene neto imovine stečenika
 (80% x 400.000.000) (320.000.000)
 = *goodwill* koji se pripisuje stjecatelju 180.000.000

21 Kada je istina suprotna, tj. kada je dobiven negativni rezultat, priznaje se dobitak od povoljne kupnje (koji se naziva i negativni goodwill) jer stjecatelj ima, faktički, dobitnu povoljnu kupnju kao vrijednost koju je stjecatelj dobio u razmjeni koja premašuje fer vrijednost onoga što je predao. Prema MSFI 3 kada se pojavi povoljna kupnja dobitak od stjecanja se priznaje u računu dobiti i gubitka na datum stjecanja kao dio dobitka od neprekinutog poslovanja.

22 Exposure Draft, Guidance Note 16: Valuation of Intangible Assets for IFRS Reporting Purposes, International Valuation Standards Council, London, 2009, str. 10, www.ivsc.org

b) Izračunavanje goodwilla po metodi potpunog goodwilla

Potpuni goodwill se mjeri usklađivanjem fer vrijednosti cjelokupnog poslovanja s cjelokupnom fer vrijednošću stečenika što daje cjelokupni goodwill stečenika, koji se može pripisati i stjecatelju i nekontrolirajućem interesu.

Stjecatelje trošak ulaganja	
po fer vrijednosti dane naknade	500.000.000
Fer vrijednost nekontrolirajućeg interesa	100.000.000
Minus: fer vrijednost stečene	
neto imovine stečenika (100% x 400.000.000)	(400.000.000)
Potpuni goodwill	200.000.000
Dobiveni goodwill je 200.000.000 kn od čega na goodwill koji pripada stjecatelju otpada 180.000.000 kn, a na goodwill koji pripada nekontrolirajućem interesu 20.000.000 kn (100.000.000 x 20%).	

5. Naknadno mjerenje goodwilla

Dakle, nakon početnog priznavanja goodwill treba iskazati prema trošku umanjenom za akumulirane gubitke od umanjenja vrijednosti. Drugim riječima, goodwill se više ne amortizira već sukladno MRS-u 36 barem jednom godišnje ili češće testira na umanjenje vrijednosti.²³ Za potrebe provjere umanjenja vrijednosti goodwill stečen poslovnim spajanjem se, počevši od datuma stjecanja, raspoređuje na sve stjecateljeve jedinice ili skupine jedinica koje stvaraju novac (kada se ne mogu rasporediti na pojedinačne jedinice) za koje se očekuju ekonomske koristi od sinergija takvog stjecanja, neovisno o tome da li su ostala stečena imovina i obveze raspoređeni upravo na te jedinice ili skupine jedinica.²⁴ Svaka jedinica ili grupa jedinica na koje se goodwill raspoređuje: a) predstavlja najnižu razinu subjekta na kojoj se goodwill nadzire za potrebe internog upravljanja, i b) ne smije prije agregacije biti veća od poslovnog segmenta definiranog u t. 5. MSFI 8 Poslovni segmenti.

Goodwill koji je raspoređen na jedinicu koja stvara novac se testira na umanjenje usporedbom knjigovodstvene vrijednosti jedinice koja stvara novac, uključujući alocirani goodwill i njenog nadoknadivog iznosa.

Da bi se utvrdila knjigovodstvena vrijednost jedinice koja stvara novac, uključujući goodwill pripisiv nekontrolirajućem interesu, u uvjetima kada se nekontrolirajući interes u stečeniku mjeri po proporcionalnom udjelu u fer vrijednosti utvrdive neto stečene imovine, knjigovodstvenu vrijednost goodwilla raspoređenog na tu jedinicu treba povećati na način da u jedinicu uključi goodwill koji se odnosi na nekontrolirajući interes. Tako usklađena knjigovodstvena vrijednost se, potom, uspoređuje s nadoknadivim iznosom jedinice kako bi se utvrdilo da li je došlo do umanjenja njene vrijednosti.²⁵

23 Kod korisnika primjene Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja (HSFI) goodwill stečen u poslovnim spajanjima se prema HSFI 2, t. 72 amortizira u korisnom vijeku trajanja od najviše 5 godina. Drugim riječima, kod HSFI-a 2 koristi se pristup starog MRS-a 22 Poslovna spajanja (koji je zamijenjen MSFI-jem 3 Poslovna spajanja), s tim da treba naglasiti da amortizacija goodwilla nastalog pri statusnim promjenama iz čl. 19 Zakona o porezu na dobit nije porezno priznat rashod.

24 Jedinica koja stvara novac (cash-generating unit) je najmanja skupina imovine koja se može identificirati, a koja stvara novčani tijek od neprekinute uporabe koji je uvelike neovisan od novčanog tijeka od ostale imovine ili drugih skupina imovine.

25 MRS 36, Dodatak C.4

Ako je nadoknadivi iznos jedinice koja stvara novac²⁶ manji od knjigovodstvene vrijednosti dolazi do gubitka od umanjenja vrijednosti koji se raspoređuje se na način da se prvo umanjuje knjigovodstvena vrijednost goodwilla raspoređenog na jedinicu, a za eventualni ostatak gubitka treba smanjiti knjigovodstvene iznose ostale imovine jedinice koja stvara novac razmjerno knjigovodstvenoj vrijednosti svakog sredstva u jedinici.²⁷

Ako je ovisno društvo (stečenik) ili neki njegov dio s nekontrolirajućim interesom sam po sebi jedinica koja stvara novac, gubitak uslijed umanjenja vrijednosti se raspodjeljuje između stjecatelja i vlasnika nekontrolirajućeg interesa po istoj osnovi kao dobit ili gubitak.²⁸

a) Testiranje na umanjenje vrijednosti goodwill-a po metodi proporcionalnog udjela nekontrolirajućeg interesa**Primjer 3:**

Na kraju godine provodi se testiranje na umanjenje vrijednosti na 60%-nim vlasništvom stečenika. Na datum testiranja knjigovodstvena vrijednost neto imovine stečenika je bila 250 milijuna kn, goodwill povezan s stjecateljem 300 milijuna kn, a nadoknadiva vrijednost stečenika 700 milijuna kn.

Kada se goodwill kalkulira na proporcionalnoj osnovi tada ga je u cilju provođenja testiranja na umanjenje potrebno povećati tako da će testiranje na umanjenje osim goodwilla koji se odnosi na stjecatelja uključivati i (nepriznati) goodwill koji se odnosi na nekontrolirajući interes. No, zbog činjenice da se po ovoj metodi priznaje samo goodwill koji se odnosi na stjecateljev udio u stečeniku, u financijskim izvještajima će biti priznat samo gubitak od umanjenja koji se odnosi na stjecatelja. Ako ukupni gubitak od umanjenja prekoračuje iznos alociran na ukupni goodwill, ostatak će biti alociran na drugu imovinu, te će se dijeliti između stjecatelja i nekontrolirajućeg interesa po proporcijama po kojima oni dijele dobit i gubitak.

a) Testiranje na umanjenje

Goodwill povezan s stjecateljem (priznati goodwill)	×	Povećanje goodwilla (grossed up)	×	Ukupni (priznati i nepriznati goodwill)
300.000.000		100/60		500.000.000

U cilju testiranja na umanjenje, ukupni goodwill od 500 milijuna kn zajedno s neto imovinom od 250 milijuna kn čini knjigovodstvenu vrijednost stečenika kao jedinice koja stvara novac.

Testiranje na umanjenje:	
Knjigovodstvena vrijednost neto imovine stečenika	250.000.000
Knjigovodstvena vrijednost ukupnog goodwilla	500.000.000
Knjigovodstvena vrijednost stečenika (jedinice koja stvara novac)	750.000.000
Nadoknadivi iznos	(700.000.000)
Gubitak od umanjenja	50.000.000

26 Nadoknadivi iznos je viši iznos između fer neto prodajne vrijednosti imovine ili jedinice koja stvara novac i vrijednosti u uporabi. U principu nadoknadiva vrijednost se utvrđuje za pojedinačnu imovinu, Ipak, ako ona ne generira novčani priljev koji je najčešće neovisan od druge imovine, nadoknadivi iznos se određuje za jedinicu koja stvara novac kojoj to sredstvo pripada.

27 MRS 36, Dodatak C.5

Cilj je MRS-a 36 osigurati da se imovina iskazuje u visini koja nije viša od nadoknadivog iznosa.

28 MRS 36, Dodatak C.6

